

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ЦЕНЕ ЗА СРБИЈУ:
 НА ГОДИНУ 24 ДИИ., НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИИ., НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИИ.
ЗА ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ НА БАЛКАНСКОМ ПОЛУОСТРВУ:
 НА ГОДИНУ 30 ФРАКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
ЗА АУСТРО-УГАРСКУ:
 НА ГОДИНУ 15 ФР. У ВАИ., НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ДРЖАВЕ:
 НА ГОДИНУ 36 ФРАИ., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТОМ, СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ
НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ
 УРЕДНИШТВО ЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈА У КУЛИ Г. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЋА
 ОБИЛЖИКЕР КЕНАП.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
 ПРЕМ ПУТ 20 ДИИ. ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 10 ПЕ.
 ЗА ПРИПОСЛАНО 20 ПАРА ДИИ. ОД РЕДА.
Рукописи шаљу се уредништву, а претплата администрацији
„СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.
 РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

БЕОГРАД 11. Новембра.

У суботу, 14. новембра, тог истог дана кад је код нас у Београду заказана велика позоришна играика, ухватиће се изабраници наше прекосавске браће у коло, да изберу поглавницу својој православној цркви, да изберу себи српског патријарха.

Нема сумње да је тај чин од велике важности по нашу прекосавску браћу, а што год је важно по један део српства, то мора запитати цело српство, то се мора типати и народа у Србији и то му не може замерити ни томе сметати ни аустро-угарска влада, у колико то тичање не прелази области духовне племенске заједнице.

Но као да се тај чин није типачо само народа у Србији, као да се типачо и српске владе.

Наша влада, наша „мудра влада“, спремила је лепо пут српском црквеном сабору у Карловцима скидањем српског митрополита Михаила са администрације српске митрополије.

Нема сумње да се наша „мудра влада“, осим осталих својих смерова хтела тиме додворити и својим покровитељима у суседној монархији и у томе је јамачно успела.

На први мах изгледа, као да је тим учињена услуга угарској влади у толико, што се она сад може позвати на пример православне Србије, кад год хоће да скида и намешта српског патријарха у Карловцима. И по томе је та услуга уједно нож под грло црквеној и просветној аутономији, самосталности, прекосавских Срба.

Ми то нашој влади нећемо ни замерити. Главни чланови те владе, који су предњачили у скидању митрополита, вицини су сматрати прекосавске Србе као **Швабе**. Кад који од прекосавских бораца за српство дође у Србију, тај њима долази из „бела света“. Кад ко тако мисли и исповеда док није на влади, онда не може друкче радити ни кад ступи на владу. У томе су садашњи власници озбиљски и потпуно извршили свој виделовачки програм. То им се мора признати, томе нема замерке.

Друго је питање, да ли тај чин својим утицајем на односе између мађарске владе и прекосавских Срба може имати какав одутицај, какав рефлексе, на Србију?

То стоји до спољне политике наше сусеткиње, ћесаревине.

Окупацијом Босне и Херцеговине пошла је та спољна политика путем, на коме се сама собом не може зауставити. Пошла је путем, који води правце, прво моралном и економном, па после и политичком освајању подунавских и балканских државица, који води правце стварању подунавске конфедерације али не коштутовске, него хабсбургевске.

Ко је год цјоле познат са развитком управе спољне политике у Аустро-Угарској, тај зна, да од берлинског конгреса, а можда још од мало пре, аустро-угарску политику не води ни Андрашија, ни Хајмерле, ни Калнокија, него да је води сам ћесар, главом Фрања Јосиф I.

Зна се, да су Мађари били противни окупације Босне и Херцеговине, па ипак, и ако је ипаче мађарски утицај одсустан у ћесаревини, ипак је Мађар Андрашија проназео окупацију, јер то је била воља ћесарева, а Андрашија му је био само десна рука; а кад је то био Андрашија, неће више ни хтети ни смети бити ни Калнокија.

Ћесар је поносит владалац; а има и рашта бити поносит. Његова је династија најстарија на свету, а царевини његових славних предака није никада сунце залазило. Кад је као млад, голобрад владар обилазио своју апсолутну царевину, свугде су га дочекивали ласкавци заносним поздравом: *Semper Augustus* (увек увећитељ царевине)! Но судбини се од оно доба захтело, те је ћесар изгубио своје најлепше две области, Ломбардију и Венецију. Он је тај губитак прегорео, ал је сасвим природно да тежи за накнадом, а ту накнаду само може наћи на истоку.

Ћесар је мудар владалац. Он врло добро разуме, да је лакше овладати којим народом по вољи тога народа него мимо и против његове воље. Српски му је народ први на путу. Једним делом српства владао је он, владали су његови претци стотинама година. Ћесару би јамачно најповољније било, да су његови старији тим народом тако владали, те да и остали делови тога народа зазеле доћи под његову власт. Но тога није било. Чини се да је ћесар наумно то накнадити, што су његови старији пропустили учинити. Сад је то тежи задатак него пре, јер Срби имају две независне државе, те је сада задатак двојаки: Пре свега се мора учинити, да народ у тим државама постане незадовољан

са стањем ствари, а с друге стране **задовољити своје Србе.**

На првоме задатку радила је до сада суседна дипломатија са великим успехом у Србији. Србија је за то много захвалније земљиште од Црне Горе. Прво је земља далеко већа и богатија; а после, у Црној Гори нема тих партија, нема те нечуване, дивљачке страначке борбе, тог неварљивог знака опадања државног организма, знака органског разлаза, као што то има у Србији. Половину — што половино — четвртину стање наше политичке свести и нашег општег образовања управо изазива веће, јаче и напредније суседе да нас — обгрле.

Остаје само да се прекосавски Срби — задовоље.

Но ћесар је уставап владалац, баш зато, што је мудар владар. Мађари зазире од Срба, а и Мађари су његов народ, као и Срби. Избор патријарха, поглавине управе црквене (и просветне, по најважније је уставно право угарских Срба. Године 1874 ћесар није одобрио избора владике будимског Арсенија Стојковића, — једно по савету уставне владе мађарске, а друго, што онда можда још ни ћесар није био на чисто са својом источном политиком.

Сад пак сва је прилика, да ће се избор српског сабора одобрити, а извесно је, да ће бити изабран Арсеније Стојковић.

Ми то мислимо не само зато, што то прекосавским Србима желимо, него и за то што, према последицама, што би их тако понашање круне у Аустро-Угарској могло имати према расположењу народа у Србији — готово да то не желимо.

Помислите, какав би то могло имати утицај на православне Србе у Србији, како би се таким чином који би задовољно угарске Србе могло радити, агитовати у Србији! Зар прекосавски Срби да имају поглавницу цркве по слободном избору, кога хоће, а Срби у независној Србији да немају кога хоће народ? Зар српска црква у Аустрији самосталнија од српске цркве у слободној Србији?

Оно, истина, тиме смо још доста далеко од изравнања са осталом судбом наше прекосавске браће. Пре свега, они подносе много веће терете од нас и нама изгледа, да ће се ти терети олакшати.

Ал' наша ће се „мудра влада“ и за то постарати. Ако даље поће

путем економне политике, којим је ударила, ми ћемо скоро имати оне исте терете, што их сносе прекосавски Срби, а нећемо тако брзо постићи и оних удобности, што их они имају; те тако не само да ћемо се изравнати с њима, него бисмо се тиме према њима увазидили и економно, као што би се увазидили, у случају одобрења избора, и у слободи црквеног живота. И онда ће настати време да се досадашња „центригугална тенденција“, гравитација, тежња из Аустрије тамошњих Срба, прометне у центрипеталну тенденцију, у гравитацију, тежњу у Аустрију осталога српства.

Но можда тога случаја неће бити, можда ће неки тренутни утицаји, можда ће заузимање и удварање карловачког администратора Ђермана Анђелића, можда ће и обзир на врло запето стање у Босни Которској допринети, те ћесар неће одобрити изабраника саборског. Ал' тиме би само велика политика ћесарева била одгођена па боља и — скоро времена, никако се пак не би променила.

А Русија? С царем ће се ћесар лако погодити; јер, на посетку, цар, према нашем понашању, није имати права ни повода да се заузима за нас: *Volenti non fit injuria* (против наше воље ни цар нам не може помоћи).

Је ли на то икада помисљала „ова мудра влада“?

САДАШЊА ВЛАДА

њена законодавна скупштина

(Наставак)

Дотле смо дакле дошли, или управо — дотле смо се у назадак вратили! Но шта се таквом управом и поступцима уноси у овај изабрани ред друштвени, кроз који се живот државни у масу народа спроводи? Зар се не уноси **неправда**, коју свагда зла воља прати? Зар се не уноси **растројство**, за којим сваки нередок долази? Зар се на увлада **деморалисање** у оно што је најбоље у друштву, а то опет зар није опет **највеће зло** друштвено, — као што је мудри Римљанин казao (*Corruptio optimi pessima*)?

Но није само глас народнога ћенија који позива служитеље народне мисли да тврди и непоколебљиви пред њеним жртвеником стоје; није само за њих време искушења и тешке борбе настало: међу нама има још једно друго место светиње народне, где се и глас божији чује, а то је **света црква наша православна**. У томе царству бољјем

уједињени, ми смо вековима остали непобеђени. Па и она опака и проклетата сила, која нам је царство земаљско срушила, после многих непријатељских покушаја, умудрена је и искуством и научена била, да пред овим високим и тврдим стубом бољшега завета са страхопоштовањем стоји. Под тим јаким штитом божијим, ми смо своју драгу народност сачували; под тим законом светиње небеске, остала је не угашена света ватра нашег изгубљеног дома државног, око које су се самохрана деца Лазарева скупљала и грејала, до дана божије милости када смо опет свога државног крова над главом видели. Та дакле света мајка нове Србије, по родитељским односима према својој чеци, вазда ће у срцу својој осећати одјека срцеће или несреће његове; а светињени служитељи њени, тело и кост матере земаљске, биће услужна оруђа и спроводници небеске љубави између ова два сродничка бића бољшега свепогодства. По томе дакле, сваки рад синова ове земље који се неби тономатом љубави према њој покретао, производ је силе која је и нашој небеској матери цркви противна; а служитељи њени—свештеници—позвани су дужношћу да према овој сили, као и свакој другој непријатељској, у прве редове бораца се ставе. А ако би још овакви немио покрет, ма којим начином, давао могућности каквом иноверном и туђинском племену да га као zgodnu прилику за своје цели пред-а се узме или с њиме у буди гавку свезу ступи, — онда свештеници морају тај случај узети као да се непријатељ пред вратима њиховог светилишта налази, пред којим су они дужни у пуном свом оруђу стати и себе с огњевитом одважношћу на жртву ставити. И ваши су свештеници ову своју дужност вазда усрдно и са херојским врлинама хришћанских мученика вршили. Наша историја, и стара и нова, има у потврду овога много примера да наведе. И у партији од које садашњи власници своје порекло воде, такође се добро памти ова патриотска особина наших свештеника, е којом је она често на путу своје внешне политике у противничке сукобе долазила. Па за то и сада, када су иступи ове политике до крајњих мера дошли, није могло бити да се у грешној души руковалаца њезиних — министара — не појаве импозантне слике богомољаца у виду ноћних фантама, које страх и опасност у себи носе. И да би се у таквом стању помогли, латили су се опет гуђих и недозвољених средстава државне власти и силе, којом се они и иначе ради себе и користи својих партизана отмичарски служе. Они су највише зазирали од поглаварства црквеног, па за то су најпре своју опалу делатност тамо и управили.

(Свртиће ес.)

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

Руски листови поздравили су е великим одушевљењем најновију указ царски, којим се наређује преустројство унутрашње државне управе. Нема сумње да је ово важао и значајан корак на путу великих реформа, што се у Русији спремају. Почетак њихов учињен је још 1859 године, и сада се систематски ради на практичном изведењу свих тих реформаторских планова, који ће обележити нову епоху у унутрашњем развоју Русије. Влада је већ изаслала нарочите поверенике

по целој земљи, којима је задатак да о свима манана и недостацима администрације извештају велику реформску комисију, која је под председништвом државног секретара Коханова састављена из самих стручњака. У главном ради се на томе да се постигне једноликост и систему администрације, да се административне власти сведу на најужњи број, и да се упросто послони.

— Као што смо већ јавили, српска народна странка у Угарској одржала је сјајну победу приликом последњих избора за народно црквени сабор Карловачки. Сада јављамо по „Застави“ да је од 75 посланичких места изабрано 60 народњака и само 9 клерикалаца, тј. Анђелићевих присталица. За три посланика незна се којој партији припадају, а у три изборна среза још није познат резултат. Кандидат народне странке, која ће, као што се из овога види, располагати огромном већином на сабору, још није назначен, но по свима вестима биће будимски владика и познати поборник црквене самоуправе, Арсеније Стојковић, који је већ једаред био изабран, али га влада нехтеде потврдити. Стојковић ужива код прекопавских Срба велико поштовање и неограничено поверење.

— Као најјаснији доказ да су са аустроугарском управом у Босни и Херцеговини не само Срби као што су Стојан Ковачевић и остали „разбојници“ већ у опште сви без разлике незадовољни, може се сматрати најновија вест из Сарајева, коју су сами аустро-угарски листови изнели, да по Босни муте турски агенти и наговарају мухамеданце да се одупру закону војном, саветујући им да беже из земље. Сама званичне вести из Босне признају, да се мухамеданци, нарочито у последње доба, јако иселују и да непрестано досађују властима земаљским, молећи их да им се изда пасош за стране земље а нарочито за Цариград.

— По Петербуршким вестима раде у Русији на установљењу телеграфских агенција, за словенске интересе, у свима европским земљама. Цел је да се овим модерним средством постигне јединство свих словенских племена, што ће се олакшати непосредна измена мисли и на све стране упознати Словени са догађајима и појавама у словенском свету.

ИЗ ЛИСТОВА

а. српских

„Српске Новине“ пишу: (Народно позориште). У суботу 14. ов мес. имаћемо у позоришној дворани велику игранку у корист народног позоришта. Њезино Височанство, наша узвишена владарка, извештена о критичном стању позоришта, којем сваком приликом поклања своју особиту пажњу, ставила се на чело збору одличних госпођа из наше престонице, те су ове, под њезиним покровитељством, приредиле ову забаву, од које је цело приход намењен тренутној помоћи позоришне касе. Наше народно позориште завод је, који у пуној мери заслужује таку особиту пажњу. У целој нашој земљи ово је, та-

рећи, једина завод свога рода, завод, у којем лене уметности налазе потпоре и неге. Ми имамо по свима крајевима наше драге отаџбине и шкоча и разних других државних завода за различите потребе држављана, али за неговање лепих вештина, лепе књижевности, укуса, за храну срца, за буђење и разгревање душевних наших потреба, за све то народно је позориште да нас понајзнатније и најскровитије прибежиште. Осим тога и културнонационални интереси налажу нам озбиљски радити за онстанак и даљи развратак ове установе. Кад бисмо допустили да она угине, потребе позоришта не би престале, само би према нашим приликама, дошле у руке дилетаната, који, без потпуне књижевности и уметника, и без олоца на државни ауторитет, брзо би били принуђени да једино ласкају претераним и недовољно озбиљним захтевима публике, из чека после до Орфеума и Колосеума има само један врло узак совачић, који се даје прегазити само једним кораком. Наше народно позориште дало је нашој књижевности толики број драматичних дела, оригиналних и преведених, од којих су многи оригинали штампани и сачињавају знатан део народне лектире. Композиције, понајвише оригиналне и с мотивима нашим, српским и словенским, шире се из позоришног оркестра у цело народ; сама наша, тако дено у уметничком свету примљена „Химна“, рођена је и први пут отпевана и одевирана у позоришном дому. На и живописне и многе друге техничке вештине налазе неге у позоришту, а одавде, потпуно, прелазе у народ. Из позоришног живописног атељеа, изишле су, осим многих лепих декорација, још и многе друге слике декоративне израде за практичну потребу грађана; већи број питомца овога атељеа, у данима већих одмора, ставља на расположење своје услуге у престоници и ван ње, те се тако и та потреба задовоља више нашом, мање страпатком руком. Далеко би нас одвело, кад бисмо се хтели дотаћи свију главних добота, које налазе постанка и неге у позоришту. Ово и јесте велики разлог, због којег све напредне државе дају големе новчане потпоре оваким установама: и пр. француска република театру француском 950.000 динара, а осим њега и још многим другима, а хрватска влада, која располаже куд камо мањим буџетом, даје годишње 80.000 динара, и осим тога, готово сваке године, поклапа разлику позоришнога буџета, који, упућен на привреду, никад не може бити најтачније предвиђен и утврђен. Наше пак народно позориште непрестано мрда да животари са потпором државном од 29.000 динара, а уз те је још имало да претри године познатог оштерг „краха“ и године ратова за ослобођење, које ни у великим, а камо ли у маљим народима, ни су другарице уметности и наукама. Није чудно, што је поред таквих невоља, дошло до данашње повчане оскудице.

Проговоривши ово неколико речи, надамо се, да ће их наше одличније грађанство примити с срцу, и што веће учешће указати игранци, која се у корист позоришта приређује старањем госпођа београдских а под покровитељством Њезиног Височанства омиљене госпође Кватине Павловице.

б. руских

Поводом збачења митрополита Михаила, пише, „управо обитељствени вестник“: „Да оставимо на страну саму незаконитост тога акта српске владе, јер по канонима и законима српским, може митрополита збачити само архиепископски сабор, а по српском уставу не може опет нико бити осуђен без саслушања и суђења, но да се само зауставимо при жалосној околности, како је влада српска могла заборавити толике заслуге тога славног архиепископа, које је учинио својој отаџбини, те је поштујући са њиме као са најгорим човеком; за цело толико заслужан родољуб, и толико узвишен владика не заслужује, да му се стави премеће, и претурга све у његовој сиромној обитељи,

тражећи његову прешписку са најотличнијим руским људима. Оваково што тешко је и замислити, а камо ли видети на делу извршено. Услед тога сасвим је појмљива велика огорченост, коју је овај рад српске владе изазвао у Србији и у Русији.“

Набрајајући и осуђујући узроке који су навели владу српску на тај жалостан корак исти лист наставља: „Садашња влада и њена „напредничка“ партија, криве митрополита, што се мешао у политику. Но кривица није у томе, што се митрополит меша у политику, но што он припада либералној партији бившег министарства Ристићевог, а заједно с тим и сматрају га као „Русомана“. Ето за што се он у главном не допада Пироћанцу, Гарашанину и осталим министрима. Они се боју за своју власт, па за то гледе да угоде Аустрији. А Аустрија опет жели да има у Србији не само себи повољне министре, но и поглавицу црквеног.“

Неће ни мало бити чудно, ако се на идућој скуштини појави жеља да се митрополит Михаил, сасвим уклони, као велики „Русоман“. За цело је мучно погодити чиме ће се свршити тај цео спор. Али је сва прилика, да се жели да митрополита Михаила замени какви Аустријани.

Ето дакле где се налази прави узрок збачењу митрополита Михаила! Жеља да се угоди Аустрији, побудила је садашње министарство, да се косне највеће славе Србије. Са свога гледишта има право министарство. Митрополит Михаил је за цело „Русоман“, но то треба разумети у чистом и благородном значењу те речи. Он занета обожава Русију, као истину ослободитељку и свагдашњу заштитницу српскога народа и Србије; он је узима и као сестру по крви и као сестру по вери, и са основом види у њој паладијум српске независности. Но стидно је за српско министарство, што оно не види куда емера несита политика Аустрије? Зар им не може да послужи као пример Босна и Херцеговина? Ил зар оно ни мало не цени независност своје земље? Кад садашње српско министарство не би то увиђало, онда нема речи, с којом би се оно назвати могло!

Али чему се можемо надати од таквог министарства, из којег један члан, Стојан Новаковић, у исто време кад обећава митрополиту да ће се закон о таксама који вређа цркву укинути, предлаже да се митрополит разреши од своје дужности, због тога што је протествовао увођењу симоније.

У рукама таквих људи налази се сада судбина благородног народа српског.“

На завршетку свога члана примећана исти лист, да руска влада неће оставити ваљавог српског јерарха да буде жртва такве неправичности!

в. страних

Безком словенском листу „Трибуни“ пишу из Београда: „Српска влада почиње увиђати, да ће препуну чашу једна коју је наменила митрополиту, морати сама до дна испити; разуме се да ће јој то са свим покварити етомек. Та господа на влади мислеће зар, да ће збачење митрополита исто тако одако проћи, као што је био случај са збаченим начелницима и т. д.; но као што се показало они у овој прилици сасвим налетеше. Не верујте и немојте се абуљивати извештајима „Пест. Лојда“, „Пресе“ и Кореспонденсе бирова, све је то шеретлук, јер су те вести пуна измишљотина. У ствари је ово: прво, да владике нису тргли свога протеста; друго, да је влада прекорачила свој дејокоур; треће, да владика Мојсеј не може се по канонима примити администрације; и четврто, да се митрополит противи да се иступи из митрополитства. (Међу тим је администратор с владом поетарао се да се митрополит иступи. У.) Као што ствари стоје, једина је могућност да се ствар предупреди, ако се влада покаје и поврати митрополиту његова права. Влада је истина полузваничним путем раструбила, да тај њен поступак народ одобрава, и да јој стижу многе адресе одобравања, но до данас

још није нашла за вредно, да бар једну таку адресу преда јавности. Напротив митрополит би могао стотине таких адреса показати.“ („Трибуна“, као што се види, рђаво је извештена; влада је досад извела две адресе, једну из Неговина Мојсеју, од личних пријатеља из владине резиденције, а другу из Панафина од личних министарских пријатеља кмета Д. Димитријевића и друговаму. У.)

ДОПИСИ

Из Млаве 20. Окт. 1881. г.

Сваки народ има у своме животу црних и туђинских, сјајних и веселих дана. Ал српском народу као да је суђево, да се непрестано пати и мучи, и да историју свога живота гомиза црним листовима; јер тек што му сине по који зрак наде за лепшу и сјајнију будућност, за будућност какву му одређује његов назитак, енергија и трајашност, географски положај и историја, — намах се појави несрећа, која га сизовитошћу повраћа назад, а све што има, баца у незајакљиву челуст туђинску.

И како је он вагда имао да се бори у границама ових двеју противности, тако је у тим борбама вагда износио на површину оне чиле и патриотске синове своје, који се залагаху за срећу и напредак његов, или оно најамничко робље, које срећу и одржање своје, претпоостављаше срећи, одржању и напредовању народном.

Оно среће и слободе, што нам извојева мушка рука, мудрост и енергија великог Милоша, скрха се под несрпским ударцима удружених а неспасљивих великана 1842. год.

Кад противност великашким тежњама и жива жеља за слободом и напредком народа, у неколико племенитих духова изби на површину 1848. год.: — Срби великаши, падаху ничке пред туђинцима и тај покрет оста сама жеља ал и јасна вера у моћност народну и добитак у томе: што је тад обележен правац поштемим његовим синовима, који развише праву српску заставу на претка и слободе његове.

Па и онда, кад у 1858. год. жеља народна доби законог оверовљења у изразу народне скупштине, стари феудализам није мирно гледао где се копа гроб његовом животу. Он се јавља у облику великашке охиоције против народних жеља, у специфичном значају *којмакства*.

Победа! Ал јуначки ратници, победиоци, у место лавор венаца захвалности и признања, добише: ашћење, гоњење, протеривање, Карановац — јер најмањка змија, поред васколке увиђаваности, мудрости енергије и патриотства великог и незаборављеног кнеза беше онет издига своју отровну главу.

Затоценици за слободу, срећу и прогресију народа, онет, обзорожани, гоњени и морени ал неуморени, први су на бојишту, први на опколима за борбу против себичњаштва и издаје, — голошакости, против добре бојне спреме, ал с вером у Бога и правду његову, — онет *победиле!*

Па и периоду овог *мирног закона* и *истинитог напредовања*, која је наступила 1869 год. — народ српски ипак није се могао мирно развијати.

Непријатељи и туђинци, потпомогнути властоупцима изнутра, вагда су метили ход тога прогреса и сметали правилном и жељеном развоју и резултату његовом.

И, шта нам је довела та од првака из целога народа изражена жеља на уставотворној скупштини од године 1869. шта, најпосле, и укупно видимо у тој 12-то-годишњој периоди? Онет стари резултат: на једној страни истинито старање о добру, правим слободама и напредку народа, на другој себичначку, великашку и властољубиву борбу; у редовима првих видимо онет старе пријатеље народне, у редовима других,

старе себичњачке, властољубце и туђинске подуге и њихове потомке. Први нам дадох слободу, борише се за независност и ослобођење потлачене браће и то извојеваше: други истаклоше на застави својој одавно знане личне страсти и интересе, и са 19. Октобра пр. год. извојеваше: Борту-а, таксе, крчмарине, Трошарине, гоњење и протеривање, интересовање народне касе и упрошаставање штедње и газдинства народног. И у томе стању данашњем, онет видимо удружене старе народне пријатеље.

Нека је сретно! —

Потпомогачи српске књижевности! Држите високо подигнуту заставу са знамењем слободе, економског и политичног учвршћавања и напредовања нашега народа и коначног ослобођења робујуће браће. На вашој је страни народ, правда, истина и поштење!

?

Разумна, поштена и беспристрасна критика, изрекла је до сад своју хладну и достојну оцену, о свима законима, којима су ову земљу обасули нови „уређењетел“ њени, као вад резултатима партијског хефа, незнања и лакоумља.

Један закон остао је без детаљасана претреса и оцене.

То је *„закон о трошковица управних власти и њихових служитеља од 5. Апри. т. год.“* којим је замењен закон од 25. Октобра 1871. г.

И ми хемо сад да оставимо тај детаљни претрес и дефинитивну рецензију, на хемо констатовати факт: *да и сами напредњаци незнају шта раде и шта да раде по томе закону!*

За неколико месеци, трајало је задржавање издавања напкаде управним чиновницима по томе закону. Тиме је код ових, који званичне послове врше ван места сталног становања причинсена бојазан за извршење тога закон.

Још то није пречишћено ни коначно уређено, а већ сад струји брзајав г. министра полиције, у овом:

„Је ли до сад што покуљено од народа по томе закону од 1. Априла? Где су ти новци?“

Је ли и коме чиновнику изгата из тих новца и по коме закону?“

Ми морамо да се чудимо овој наивноети и шепртљавији министровј.

Тај закон прецизира начин прикупљања новца за његово извршење (уз сваку порезу по 1 п. дин. на дин. од сваке пор. главе); — одређује и начин чувања тога новца (чл. II); а по снази употребе његове одређује се: да се чиновницима и суджитељима чине издаци по њему од дана кад је ступао у практично примењивље (чл. I, III, IV и VII).

Па откуд сад она детињаста питања? Нарочито, каква значаја може имати питање: *је ли и по ком закону издато чиновницима*, кад је тај закон ступио у живот *још 1. Маја* и кад он даје право чиновницима, да се од тога дана њиме користе, или да протестују ако им се та корист уредно не издаје (што код наших чиновника није било.)

У интересу поштовања закона, умирења и задовољења управних органа, г. министар полиције би требао да одговори на ова питања, нарочито на то: *шта је узрок, те многи чиновници до сад нису примили ту накнаду, нити им се она на окр. касама издаје?*

А за умирење пореских глава у Србији, нуждан би био одговор на ово:

Кад је по томе закону одређено да се наплаћује по 1 п. дин. на динар, кад свака пореска глава код нас плаћа 15 д. 16 п., и кад по томе треба наплатити 15 дин. и 16 пара по каквом у основу извршне власти у прошлеме подгођу наплаћивале од сваке главе по 16 п. дин.: је ли то било познато г. г. министрима унутр послова и финансије и шта ће да буде с тим вишком?

И најпосле, требао би реформаторски „дух“ министра, да се, бар у себи, изврши и са овим: *како да незна да је поменути закон од овог а не од овог Априла?*

ПОЗДРАВИ

на именован митрополиту српском

МИХАИЛУ

Петроград, 8. Новембра.

Данас, па дан св. арханђела Михаила, чланови светог синода, скупљени код мене на ручку, шаљу вам братски поздрав за свету ствар.

МИНИСТАР ЦРКВ. ПОСЛОВА
Побједоносков.

Москва.

(Преко руског посланика г. Перојани).

Данас на имен-дан Вашег Високопреосвештенства ми скупљени на служби божјијој, коју је служио епископ Амвросије с представницима источних цркава у храму српскога подворја у Москви, молили смо се сви заједнички за здравље и спасење Ваше, првосветитељу сроднога нам по духу и крви српскога народа, за продужење Ваше службе на благо православне српске земље, за укрењење Ваше у садашњој тешкој борби, за победу над свима непријатељима цркве и Ваше отаџбине. Подвизи Ваши достојни су поштовања, као и Ваша одушевљена жива реч.

Епископ Амвросије,

Архимандрит јерусалимски *Николај*,
Архимандрит Александријски *Арсеније*,
Архимандрит англолијски *Јеремија*,
Равничар патријархије *Јосиф*,
Иулијан Теофила.

Иван С. Алексков,

Николај Бакутин,

Помој Бакуиков,

Николај Дурново,

Александар Исмаилов,

Кулаковски

Нил Попов,

Павле Толстој,

Сергије Чурци

Тодор Лебедев,

и остали.

ВЕСТИ ИЗ НАРОДА

ПРОСЕВЕЊЕНОМ АРХИЕПИСКОПУ И МИТРОПОЛИТУ СРПСКОМ ГОСПОДИНУ МИХАИЛУ

У време стагнације запечатисте делом да сте достојни изабраник господа на пољу његове спасавајуће цркве — православне.

Примите просевењени од нас изјаву учешћа тождог: благословите раднике у виноград господњем. — Да воскреснет Бог и расточате ја врази је го“!

28 Октобра 1871 г.

Кожетин.

Вашег преосвештенства понизио свештеници нек. кожетинске Герасим В. Чокошић, Светозар Н. Поповић.

оште љубљеном господару књазу Милану М. Обреновићу IV., са твојим свештенством десна рука био, те се извојевала народу српском и државни и црквена независност.

Твоји свештеници, виђали су се у обарама на млого места и често пред непријатељем у лице с' кретом у руци, где храбрећи своју јуначку браћу, гвораху: *Свами Бог; разумјете јазичи и покорјајте сја јавок' нами Бог.* — Напред браћо. — Твоја добра дјела од стране цркве народу српском учињена, далеко су чувена на све четири стране света! Она су записана, у срцу свакога Србина и епомивље се док је сунца и месеца. За таква добра дела народу српском и владајућој народној династији учињена, ти се сада разрешаваи и удаљаван од високог положаја који ти је архијерејски сабор 1859 године са жељом и вољом старог господара Милоша Обреновића I. и народном скупштином у име народа дао.

Овај немилу случај свакога је Србина веома забринуо за своју самосталност јер кобац кад ухвати кичку шиљчи су му готови. Где се црква и њени свети закони и правила колебају, тај је народ без вере и наде, а без наслона на остима провалет.

Христос је спаситељ за народ људски био на крсту распанет, ал је после три дана онет васкрсао, тако и ти свети оче, остајен у народу мио и драг као што је остао мудри и неумрлн књаз Михаил Обреновић III. док је српства и српског имена. Хвала ти, свети оче, на твојем добром и неуморном раду. Знај свети оче, да виши пази на високога, а највиши над свима, који свачија дела прати и у своју мрлобитну књигу записује!

20. Октобра 1881.

Браничево.

Твоји поштоваоци
Прокопија Илић
свеш. топовички,
Т. Митић
оншт. писар,
Стевца Васић
трт. из В. Град.

Митрополиту Михаилу

Ни четири вековно ропство не нишчупа из наших срцаца вере православне, ни сад нећемо да нам се вера скврни.

Иагинујемо, вере не мењамо.

Слава митрополиту Михаилу.

Селави срезу крушевачког:

Драгутин Симоновић, Мата Симоновић, Рака Симоновић, Станоје Милосављевић, Сибан Богдановић, Павле Благојевић, Милутин Томић, Мата Томић, Илија Лабчевић, Бока Бојановић, Стајко Косић, Милорад Кирић, Велисар Иваћ, Велисар Миљковић, Младен Зајић, Милутин Степић, Петар Лукић, Ђарко Анђелиновић, Никола Јовановић, Јован Стоковић, Коста Пршић, Велисар Вукојевић, Иван Гвозденивић, Милисав Анђелиновић, Милош Панчић, Борђе Чолић, Стеван Бркић.

^{3/11} 1881. год.
Врбница.

ДНЕВНИК

Страни

(Онет нешто америкањски.) Недавно је умрло у Калифорнији неки богатан без дече и поставио је свога младог разувданог синовца за универсалног наследника под условом, да овај у прној гази, и да га сваки може познати, читавих пет недеља стоји од 6 часова из јутра до 8 у вече на бошну најживље узлице и да пролазећима — чисти обућу. Ако размажени синовац неби на то пристао, онда да се од естричевог имања оснује музеј, у коме би се чували дилшдери славних људи Европе и Америке.

— (Потрес) 31. октобра у 5 часова 20 мин. из јутра осетиво се у Почитељу у Херцеговини одак потрес, који се после неколико минута обновио. Ударци су били слаби, ваздух загуљив и ако је пре тога било обилате кише и грмљавине.

ПОРУКЕ И ОТПОРУКЕ.

Једном претплатнику у Смедереву. Ви нам јависте „да не смете више да државне Српске Независности“, јер вам забрањују“. Какав је то делија, што се пача у приватне послове српских грађана; каква звер мора да је, кад од ње зазире слободан Србин? „Забрањује“, велите ви, као да то чини неки старешина, нека власт, која је свикла да „дозвољава“ и „забрањује! Вамп нема и не сме нико да забрањује у вашим приватним пословима, а ко тога чини, томе слободно забраните и ви, да вам — забрањује.“

ЧИТУЉА

У Загребу је 5. о. м. умро *Данило Медаковић* књижевник и бивши новинар српски у Новоме Саду, где је прошлех год. имао и своју штампару. Медаковић је између осталог, написао „Повесницу српског народа.“ Мир песеду његовом.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ

Сад баш изађоше из штампе у наклади *Браће Јовановића у Панчеву.*

НИЗ

СРПСКИХ ПРИПОВЈЕДАКА

Вука вил. Врчевића.

ВЕЉНОМ КАКО СЕ У НАРОДУ ПО БОКИ ПРНОЈ ГОРИ И ХРЦЕГОВИНИ СУДИЛО
ЦЕНА 2 ДИН. 20 ПАРА.

ПРОГНАНИ КРАЉЕВИ

ПАРМСКИ РОМАН

Алфонса Додета.

С ФРАНЦУЗКОГ

ЦЕНА 2 ДИН. 20 ПАРА.

ГИМНАСТИКА

за мушку и женску децу

ОД

Вл. Красића.

СА СЛИКАМА

ЦЕНА 1 ДИН. 10 ПАРА.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА

ИЗИШЛА ЈЕ СВЕСКА 25.

ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ

п. п. ЊЕГУША.

1. 35 ПАРА.

С овом свеском почиње претплата на ново коло (свеска 25—48).

Добија се у свима српским књижа-рама. — Претплата на 24 свеске 7 дин. а поједина 40 пара и онда шаљемо ми о нашем трошку сваку свеску уредно. — Излази сваких 14 дана 1 св. — Но, ваљда можда у *напред* у наплаћеном писму. у *Панчеву.*

Књижара Браће Јовановића.

Огласи

А. Т. Ларош награђен са 16.600 франака, 8 медаља на изложбама у Паризу 1878 итд.

QUINA LAROCHE

еликсир вински

снажећи, опорављајући и против грознице:

препоручује се против слабости, изнемоглости, неуредности стомака, против застарелих грозница, које се није могле излечити кинином и т. д.

ИСТА

С ГВОЖЂЕМ

против малокрвања и бледоће, анемије итд.

Paris, 22 et 19, rue Drouot et Phis.

ЈЕДАН СПРОМАХ БАК ТРА- жи добро место за послуживање, коме би требало нека се обрати уредништву овога листа.

ЈЕДАН ЛЕП СТАН СА ВИШЕ соба и с целим намештајем, за фамилију или за самце, у улици добричиној више позоришта, издаје се одмах.

За погодбу распитати у књижари Пурићевој.

НАЈНОВИЈИ ПРОНАЛАЗАК

против

Импотенције

Проспекте разашље наплаћеном писмуgratis: **Bujatti in Nürnberg** (Deutschland).

Кореспонденције се примају на немачком, француском и талијанском језику.

Богата **ЗАСЛУГА** у сваком месту солидним лицима који би се хтели примити продаје законом одобрених

ДРЖАВНИХ ЛОЗОВА

који се стварно и лако продају са великим провизијом; неограничен саобраћај са агентима и муштеријама.

Најтачније разашљења листа за вучење. Франкиране оферте ваља слати на адресу:

Anton Koritz & Comp.

in Budapest, Ungarn.

Као сваке тако и ове године отварах.

ШКОЛУ ИГАРЊА

У кући војводе Стане Милвојевићке (Баћине) до г. Христићеве куће, улици 2 јаблана број 36.

Рачунајући на досадањи одзив који сам код поштоване публике — престолице за прошлех 13 година мога рада наставио: част ми је и опет препоручити се са учење најновијих „салонских тара“ уз пратњу гласовира како у школи тако и ван ове приватним заводима и кућама, као и за засебна предавања у школи ван одређених часова.

Часови предавања одпочињу 15. новембра ове године, а до тога времена и упис траје, а уписивати се може сваког дана у гостионици код „Златног крста“ од 1 до 4 сата по подне, где ће се моћи и сви ближи услови сазнати.

С поштовањем
Б. Јовановић
учитељ игарања.

СРЕБРНА МЕДАЉА 1876
НОВИ САД

МЕДАЉА ЗА ЗАСЛУГЕ 1876
СЕГЕДИН

Сваке величине, са унапред одређеним гласовима, препоручујем од мене пронађена избушена звона, са главом од ливеног, кованог гвожђа или од дрвета.

Једно овакво звоно од 100 фун. има једнак глас са старе врсте звоном од 140 фун.

Звона лакша од 100 фун. могу се добити у свако доба.

За многобројне наручбине, које се солидно извршују препоручује се

Anton Novotny

(Fabrik)

Temesvar.

Већ 12. Децембра!

Друго вучење 3% кнежевско

СРПСКИХ ЛОЗА

од године 1881. по 100. динара у злату.

ГОДИШЊЕ ПЕТ ВУЧЕЊА

14. Јануара, 14. Марта, 14. Јуна, 14. Августа и 14. Новем.

Сваки пут главна добит

динара **100.000** у злату

најмања добит 100 динара у злату

БЕЗ СВАКОГ ОДБИТКА

Добитци се исплаћују без сваког одбитка у *Бечу, Будим-Пешти,* у многим провинцијалним главним варошима, као и у већини европских главних вароши.

За тачну исплату јамчи кнежев. српска влада

Лоза доноси 3% интереса у злату

Српски лозови на каси по 46. фор. поред 50 крајц. куповског интереса.

ВУЧЕЊА

(BEZUGSCHEINE)

Исплаћују се у 14. месечни рата само по 3 фл. и у једноз рест-рати од 4 фл.

Купац добија већ са улатом од само 3 фор. неразделно и сопствено право на играње.

При првом вучењу, 3% кнежев. српских лоза, 12. Новембра, добивени су главни добитци у 100.000, 10.000 и 4000 динара у злату, и одмах су кулатно исплаћени.

Следећа вучења биће 14. Децембра, 14. Јануара и 14. Марта.

Даклем три вучења у року од четири месеца

Менична радња администрације.

БЕЧ.

Волцајне 10 и 13,

„МЕРКУРА“

Ch. Cohn.

Wollzeille 10 und 13.

Прилепчиве болести

Болести коже, чиреви, крапе болести и т. д. лече се

Депуративним двојцима

Dr-a Оливијера

одобреним медицинском академијом у

Перизу и владом и четиригодишњим искуством публице засведочени као изврени, употребљују се у болницама. Извесно лечење овим моћним депуративом од улцера, екулмана, афекција скорашњих и застарелих, случаја консекутивних у устима и гуши итд.

24.000 франака награде

да никаква друга метода нема ових изврених својстава. Лечење пријатно, брзо, несвино и поуздано. 62 rue de Rivoli Paris.

Конзултације од подне до 6 сати реко писама.

ПРВО ВУЧЕЊЕ

ВЕЋ

12. Новембра

3% КНЕЖЕВСКО

СРПСКИХ

ЛОЗОВА

од године 1881 по 100 дин. у злату

Годишње 5 вучења

14. Јануара, 14. Марта, 14. Јуна, 14. Августа, 14. Новембра.

СВАКИ ПУТ ГЛАВНИ ДОБИТАК

динара 100.000 у злату.

Најмањи добитак 100. дин. у злату

Сви добитци и камате за увек су од сваког одбитка слободни

ЛОЗА НОСИ 3% ИНТЕР. У ЗЛАТУ.

Пробитачни услови куповине.

Српски лозови на каси 8 дин. и 50. пр. дин.

УПУТНИЦЕ

(LIEFERSCHEINE)

на исплати само 8 динара и 50 пр. динарских

и исплата остатка 86 динара и 50 пр. дин. поред 60 дин. пр. у име интереса 15 Јануара 1882. год.

УПУТНИЦЕ

(BEZUGSCHEINE)

ИСПЛАЌУЈУ СЕ

У 11 месечни рокова

Рата по 8 дин. и 50 пр. дин.

у свима случајевима игра купац одмах у свима добитцима

1. ВУЧЕЊЕ: 12. НОВЕМБРА,

2. ВУЧЕЊЕ: 12. ДЕКЕМБРА,

3. ВУЧЕЊЕ: 14. ЈАНУАРА,

Дакле 3. вучења у 3 месеца

Менична радња Администрације

БЕЧ

ВОЛЦАЈНЕ

МЕРКУРА

10 и 13

CH. COHN

WOLZEILE

10 и 13